

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä. Julk. 16.3.2007.
www.koyhyyskirjoitukset.org Kirjoittaja: Anja Rusinen, nim. Järripeippo

Vielä eilen

Vielä eilen pyörimme

iloista valssia

pitkin askelin

ahmimme elämää

Matkalla Timbuktuun tai Mombasaan

otsa otsassa

huuli huudessa

kahdestaan

sinä ja minä

Nyt istun lahoilla rappusilla ja harakatkin nauravat meille.

Onneksi taivas on lakannut parkumasta, eikä meillä sada enää kirosanoja ja rukouksia irvokkaasti sekaisin. Olen kuivunut kasaan. Ei kuolleen ruumiini yli vannottiin, mutta se vain tuli ja vei meiltä kaiken. Ei elämää sentään, vaikka vähältä piti sekin.

Nyt on mieli synkkä, miehellä vielä synkempi. En tiedä, mitä hautoo puhumattomassa päässäni. Minun on pakko jaksaa pönkittää kahta elämää eteenpäin vähillä voimilla ja pienellä eläkkeellä ja vielä pienemmällä miehen sairauspäivärahalla.

Olen istunut näillä rappusilla ennenkin. Istuin silloin maailman kaunein kukkamekko päälläni. Äiti oli ommellut. Silloin hymyilin. Isä ja äitikin hymyilivät. Ja raput olivat aivan uudet. Meillä syötiin kaurapuuroa ja soossiperunaa ja nälkä lähti aina tiehensä.

Äskettäin oli työn ja yrityksen hautajaiset. Ei meillä ollut niihin asioihin mitään sanomista. Niin vain tapahtui kuin painajaisessa. Ei kukaan meitä kuunnellut. Korot vain nostettiin taivaisiin ja devalvaatiotsunami vyöryi yhtenä yönä meidän yli. Se pyyhkäisi meidät hetkessä nollan huonommalle puolelle ja viiden vuoden velkajärjestelyyn. Auttajat ja kriisiapu vaikenivat.

Usein tulee ikävä entiseen kotiin, joka meiltä lain voimalla ryöstettiin ja lahjoitettiin rahan luokse. Näen usein painajaista. Ostajat tulevat väkisin meille, nuuskivat ja koputtelevat seinää. Vääränväristä on meillä kaikki ja ruohossa on kuivuneita laikkuja. Huudan niille Du Dieb, Du Räuber ja herään hikisenä. Tulee ikävä pihaa ja kukkia ja itse rakentamaa tupaa. Siellä lapsemme kasvoivat, oppivat uudet sanat ja monet pellettemput. Nyt he ovat omilla jaloillaan, mutta saivat kärsiä aikansa meidän onnettomuudesta.

Istun ja mietin, miten viime talvi meni tässä harakanpesässä. Asuimme yhdessä huoneessa. Kannoin puuta kuin rahtiruuna. Lämmitimme, mutta yläpohja oli kuin seula ja imi lämmön kuutamolle.

Täytyis purkaa ja lisätä purua. Niin täytyis, kunhan jaksaisimme. Täytyis saada tarvikkeita rautakaupasta, mutta ei ole riittävästi rahaa. Pussi purua kerran kuussa, mutta sillä vauhdilla syyspakkanen ehtii pujahtaa taas tupaan. On pakko saada purut vaikka velaksi.

Emme saaneet. Nimi oli pilalla. Tähtiluokitus näkyi. Ei luottoa. Viereisenkin kassan herra hymyili, kun toisella puisteltiin meille päätä. Tuntui kuin olisimme seisoneet alastomina yleisön edessä. Pilkattavana.

Haimme korjausavustusta, mutta rahan saanti kesti. Saimme kuitenkin myöhemmin välttämättömään. Katto, lämpöeristys uusittiin ja tuvan alas pudonnut lattia korjattiin. Myöhemmin vielä ulkoseinien eristystä lisättiin ja saimme sisävessan ja suihkun. Masennuspillereiden kulutus putosi puoleen. Mieskin hymyili muutaman kerran sen sijaan, että olisi murahtanut: ”joo, mutta.

Lasken robottimaisesti rahat joka päivä ja kirjaan menot ja sähkömittarilukeman vihkooni. Mihin minun eläkkeeni ja miehen pieni päiväraha riittävät? Sähkö, puhelin ja auto on pakko pitää, itse kasvattamia perunoita ja porkkanoita, metsästä marjoja ja sieniä, hernekeittoa, kaurapuuroa ja jauhelihaa kaikissa yhdistelmissä. Vaatteita kirpputorilta.

Yksinkertaisuus palaa taloon. Ei erikoisuuksia, mitä kaupanhyllyt notkuvat. Ne on tarkoitettu niille, joilla on rahaa. Älä koske, tulee sähköisku sormilleni. Se ei kuulu meille. Myönteisesti ajatellen säästymme rihkamoitumiselta. Emme me ylellisiä olleet edellisessäkään elämässä, puolustaudun.

Autovanhukseen on saatava bensaa ja sitä olisi pidettävä hyvänä, ettei kävisi lakkoon. Lääkäriin ja terapiaan on päästävä ja joskus kauppaan. Asumme kaukana kaikesta paitsi korvesta. Yleisiä kulkuneuvoja kulkee tosi harvoin. Olis kiva jokus irrottaa arkipölyt kengistä ja poiketa syömässä. Ymmärrän, se on meille liikaa. Tekis mieli mennä teatteriin katsomaan hullun hauska komedia tai pramea musikaali. Ei sittenkään. Tekis mieli nukkua kuukausi tai harpata viisi vuotta yli tai ottaa päivän känni, mutta milläs otat. Pitäis tehdä kiljua, mutta siitä tulee pää kipeäksi. Hirttosilmukka sattuis vain hetken, mutta nykyinen kurimus tuntuu ikuisuudelta. Olen kuitenkin utelias olio. Haluan katsoa näytelmän loppuun. Olen tämän näytelmän sitkein päänäyttelijä, ja näytelmä on faktaa, vaikka tässä on uskomattoman paljon unenomaisia piirteitä. Jonain päivänä posti tuo taas kirjeen, että olemme jollekin ulkomailla olevalle Arsenaalille velkaa uskomattomia summia korkoja ja korkojen korkoa. Emme ole tavanneet, ajattelen, mutta pelkään usein mennä hakemaan postia. Sydän hakkaa kuin sik sak singer.

Keitän taas kaurapuuroa puuhellalla. Samalla lämpiää koko mökki. Tämä on minulle ikiomaa aikaa. Tässä äitinikin keitti. Samalla lämmitti mökkiäkin. Välillä piti sylissä pientä tyttöä.

Mies on pyrkimässä hammaslääkäriin. Ei ole rahaa. Maksusitoumusta ne tivaavat. Mies vaelttaa luukulta luukulle, etsii papereita tai oikeastaan minäkin joudun etsiväksi. Hän vain sotkee niitä. Poski on kuin viimeisillään punainen asteroidi. Räjähää, ei räjähdä tai poks.

Puurokauha on pysähtynyt. Tunnen oudon hajun nenässäni. Joku palaa, palaa pohjaan. Tajuan. Puuro ja viimeiset ryynit. Mukana ovat yrityksen lopetus- ja tulopaperit, verolaput, sairauspäiväraha-kuitit ja varmuuden vuoksi kaikenlaista muuta paperia Spar-kassi pullollaan. Maksusitoumus heltiää ja sitten vasta mies pääsee lääkäriin. Koko leuka on tulehtunut. Entiset osatekarit eivät käy suuhun. Antibiootti puree poskeen ja hampaanjuureen ja normalisoi ajan kanssa olotilan. On otettava loputkin tyngät pois ja tehdään uudet koko tekarit. Sitten mies saa kaupungin maksaman hymyn naamalleen.

Katkeruus nostaa päätään eriarvoisuuden takia välillä vieläkin. Miksi? Miksi minulla tulee eläkettä 900 euroa kuussa, miehelle paljon vähemmän, miksi sinulle 50 000 euroa? Olen tehnyt työtä juoksujalkaa sairaaloissa ja pitkiä päiviä. Arvokas työ, arvoton työ, arvokas, arvoton ihminen. En

ole laiska, olen lainkuuliainenkin. Minulla on kohtuulliset tarpeet, sinulla on jättitarpeet. Rajaa ei tunnu löytyvän äärettömyydenkään takaa. Ahneus on diagnostisoimaton, salakavala tauti, joka ruokkii itse itseään. Samaa lihaa ja vera olemme kumpikin ja lopputulos – pieni annos mustaa multaa, enkä taivaasta tiedä sitäkään vähää.

Sairastun itse vakavaan tautiin, halipulaan, kute olotilaa kutsuin. Odotan, huudan ja pyydän. Saan yhden nopean, ikään kuin hänellä olisi kiire jonnekin. Anelen toista ja saan, mutta tunnen, että hän ei jaksaa. Työnnyin syliin ja viivyn väkisin. Istun rappusille ihan viereen. Tunnen minulle tärkeän kosketuksen. Hymyilen ja hänkin hymyilee. Ensimmäinen yhteinen oppitunti on koettu. Opettelemme kaikki uudelle ja sopeudumme uusiin raameihin.

Tänään takasuorana harmaana ritirinnan

käsi kädessä

kehräämme

hiljaista laulua

ihopoimuilla leikitään

ja kysyt

Vieläkö matkalla Mombasaan

SINÄ JA MINÄ